

ESTABLISHED 1903.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Little Russian Nat'l Union
of America
45 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year \$2.00 Canada & Europe
half year 1.00 per year \$4.00
single copy .05 half year .30

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАКОН ІВОД РОМУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виздається три рази на тиждень
Вівторок, Четвер і Субота.
ВІДДАЄ
"РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
45 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Перекладає:
на рік \$2.00 Канада і Європа
на пів року 1.00 на рік \$4.00
поод. коп. .05 на пів року .30

РІК XXII. Джерси Сіті, Н. Дж., субота, 8-го серпня 1914. Ч. 33. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, August 8 1914. N. 33.

НІМЕЧЧИНА ВЕДЕ ВІЙНУ НА ДВА ФРОНТИ: НА СХОДІ ПРОТИ РОСІЇ, НА ЗАХОДІ ПРОТИ ФРАНЦІЇ, АНГЛІЇ І БЕЛЬГІЇ.

Каблеве połącенє між Америкою а Німеччиною перерване. Всі вісти з поля війни надходять зі жерела англійського і французького.

Німецька армія здобуває бельгійські форти під Лієж.

ВІЙНА НА РОСІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ. ЗНИЩЕНЄ РОСІЙСЬКОГО ЛІТАКА В ГАЛИЧИНІ.

Відень, 5. серпня. — Російський літак з пильотом (германцем) і 2 офіцерами перелетів австрійську границю і крунував коло Львова. До літака віддало кілька цільних стрілів і літак падаючи на землю, розбив ся. Пильот і оба офіцери понесли смерть на місці.

РОЗБИТЄ ВІДДІЛУ КОЗАКІВ.

Берлін, 5. серпня. — До більшої битви з російською армією досі ще не прийшло, бо Москва дофакто своє військо від німецької границі. Великий відділ козаків хотів переправити ся через річку Варту на пруську границю. Німецька передня сторона зробила засідку. 25 козаків убитих, 41 взято в неволю. Решта козаків спаслась утечею.

НІМЕЦЬКЕ ВІЙСКО ЗДОБУВАЄ КІБЕРТИ.

Берлін, 5. серпня. — Перший корпус німецького війська перейшов північну границю Росії і штурмом здобув російську місцевість Кіберти, в якій укріпились російські війська. Російське військо пошло назад. По стороні Німців страти незначні.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ІДУТЬ НА ВАРШАВУ.

Берлін, 5. серпня. — Німецькі війська зайняли всі важніші залізничні в Польському Королівстві. Російська армія цофас ся. Німецькі піоніри направили мости, які Москва знищила, і німецька армія посуває ся все наперед. Німецька армія віддалена всего 40 миль від міста Варшави (столиці Польського Королівства).

Царська родина мала вже опустити Петербург і перенести ся до Москви. Причиною сего є небезпека, яка грозить Петербургові. Заходять іменю можливість, що німецька армія і фльота вже по перших не удачах російських військ може розпочати акцію проти самої столиці Росії, Петербурга.

"ХОРОБРІ" МОСКАЛІ.

Петербург, 5. серпня. — Російська тітва кинула ся рабувати і вибити будинок німецького посольства в Петербурзі, щоб помстити ся на Німцях за не удачу російського війська в пориних боротьбах на суші і на морі. Товпа знищила п'ять внутрішніх урядових і хотіла підпалити будинок. Поліція сему перешкодила.

45 МІЛ. ДОЛ. ДІСТАЛО СЯ В РУКИ НІМЦІВ.

Берлін, 5. серпня. — Німецьке міністерство війни одержало вість, що на російській границі переловлено фран-

цузьку посылку 20 міль. доларів, яка була призначена для російської армії.

В Берліні оголосило правительство конфіскачу російських депозитів в сумі 25 міль. доларів.

ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ФРАНЦІЇ, АНГЛІЇ І БЕЛЬГІЇ. АНГЛІЯ ВИПОВІЛА ВІЙНУ НІМЕЧЧИНІ.

Лондон, 5. серпня. — Беручи за підставу порушенє нейтральности Бельгії, Англія оголосила війну проти Німеччини.

Англійська фльота удала ся на Північне море, щоб везти рішачу битву з німецькою фльотою.

Англія задумує взяти також участь у війні на суші. В ті цілі готуєть ся до перевезення англійської армії на береги Бельгії. Головним командантом сухопутної армії іменовано лорда Кіченера.

БЕЛЬГІЯ ВИПОВІЛА ВІЙНУ НІМЕЧЧИНІ.

Лондон, 5. серпня. — Німецьке військо переступило границю Бельгії, щоб удати ся через Бельгію до Франції. Бельгійське правительство узнало се за порушенє своєї нейтральности і оголосило военний стан супроти Німеччини.

ДВА БЕЛЬГІЙСЬКІ МІСТА В ОГНІ.

Бруксели (Бельгія), 5. серпня. — Німецьке військо перейшло границю Бельгії і прогнало бельгійські відділи. Міста бельгійські: Аржето і Віс стоять в огні. Німецька армія посуває ся далше в напрямі французької границі.

ВЕЛИКІ СТРАТИ НІМЦІВ ПІД ЛІЄЖ.

Бруксели (Бельгія), 6. серпня. — Доходять вісти з поля битви під Лієж, що бельгійське військо в силі 25.000 розбило 40.000 німецьку армію. Німці стратили в битві 8.000 людей (інші телеграми подають число убитих Німців 3.500 до 5.000 — Ред.). 500 ранених Німців перевезено до шпиталів в Лієж. Страти по стороні Бельгії значно менші. Бельгійці здобули 7 канонів.

На поміч спішать друга німецька армія в силі 30.000 під проводом сина німецького цисаря і кождої хвилі треба надіяти ся нового атакуну на кріпость Лієж.

Ціла вість про великі страти Німців під Лієж походить з Бельгії і видаєть ся в великій мірі пересадна. Інші телеграми доносять, що військо німецьке після битви під Лієж посунуло ся о 20 миль далше в сторону французької границі — Ред.).

НІМЕЦЬКЕ ВІЙСКО ЗДОБУВАЄ БЕЛЬГІЙСЬКІ ФОРТИ.

Бруксели, 7. серпня. — На поміч німецькому війську коло Лієж прибула

30-тисячна армія під командою Фридриха Вільгельма, сина німецького цисаря. Рівночасно прибули тяжкі гармати і острілюване форти розпочалось наново. Стріли німецької артилерії спричинили Бельгійцям великі шкоди. Німці здобули два форти.

Бельгійські війська цофаять ся взад, оскільки підмоти французької армії.

Бельгійці укріплюють переходи коло міста Намур, на дорозі, якою йде німецька армія до французької границі.

100.000 ДОБРОВОЛЬЦІВ ЗГОЛОСИЛО СЯ ДО ВІЙСКА.

Берлін, 5. серпня. — 100.000 Німців, які не є обовязані до військової служби, зголосили ся добровільно до армії. Оголошенє війни з Англією і Бельгією піднесло настрій серед народа. Военний загал більший ніж в р. 1870.

6.000.000.000 МАРОК НА ВОЄННІ ЦІЛИ.

Берлін, 5. серпня. — Німецький парламент ухвалив на потреби війни 6 мільярдів марок.

Як звісно, Німеччина послала також найбільш скарб пенсний зі всіх держав на світі. В р. 1870 заплатила сама Франція воєнні відшкодуваня Німеччині в сумі 5 мільярдів марок. Ті гроші призначено німецьке правительство до воєнного скарбу. В р. 1913 ухвалив був німецький парламент на військові цілі надзвичайний податок у висоті 5% від приватних маєтків. Цей воєнний фонд Німеччина має вивести поперх 20 мільярдів марок. Весь фонд, алженний в золоті, знаходиться в одній німецькій кріпости.

КОЛИ ПРИЙДЕ ДО РІШАЮЧОЇ БИТВИ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ФРАНЦІЄЮ.

Лондон, 6. серпня. — В англійській часописі "Тайме" подають військової знатокі, що до першої рішачої битви між Німеччиною і Францією прийде найсюрше доперва в половині сего місяця. Вої дотеперішні боротьби над французькою границею і в Бельгії є лише стріча передних сторожних головних армій і до їх успіхів не можна привязувати великої ваги. До головної битви прийде на французській землі, бо німецька армія, яка вже перед виводженєм війни Франції змобілізувала свої сили, змогла скорше пересунути великі маси війська над французьку границю і в многих місцях її переступила. Французька армія займе становище відпорне. Німецька армія буде стороною атакуючою.

БОРЮТЬСЯ НА СЕРБСЬКІЙ ГРАНИЦІ. ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ АВСТРІЇ НА СЕРБСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

Рим, 6. серпня. — Недалено Білгорода як рівнож над рікою Дріною боротьба триває далше.

Близких відомостей про успіхи воєнних сторін нема. Надежить припускати, що австрійська армія, зійшавши Сербів з австрійської території, зайшла тепер становище відпорне, а всі головні сили свого війська звернула на північну границю проти Росії.

АВСТРІЙСЬКЕ ВІЙСКО ЗДОБУВАЄ ГОРУ ЛОВЧИН.

Рим, 6. серпня. — Австрійське військо приступило до атакуну проти Черногорців, які укріпились на горі Ловчин. Австрійці заняли гору Ловчин. Черногорці стратили 5.000 людей, Австрійці 2.000.

Гора Ловчин лежить на границі Далматії і Черногори напроти австрійської кріпости Батаро. Попри гору Ловчин веде одиний шлях, який дулить Австрію з Черногором. Ловчин є сє найвища гора коло Батаро і з неї при помочи білих гармат могли Черногорці з великим успіхом острілювати форти австрійської кріпости.

ПРИГОТОВАНЯ ДО БИТВИ НА ПІВ- НІЧНОМ МОРІ. МНИМИ СТРАТИ НІМЦІВ НА МОРІ.

Майже в кождій телеграмі приходять вісти, що Англіїці або Французи затопили чи то зловили німецькі воєнні кораблі. Вей ті погослови показують ся підтак неправдивими.

Після стверджених відомостей Німеччина страпила на півночі від Данії одну лодку торпедову, яка лопонула з причини експлозії котлів. Рівнож є потверджена вість про затопленє значайного корабля, який служив німецькій фльоті до закладаня мін на морі.

Вей прочі вісти основують ся головю на погословах про загарабне значайних приватних кораблів транспортних, а не воєнних.

Англії мали прилопити досі поперх 20 німецьких купецьких кораблів, які не встигли на час повернути до своїх пристаней. На морі виносить число всіх німецьких кораблів купецьких около 5.000 (2.000 пароплавів, 3.000 з вітрилами).

ЗАТОПЛЕНЄ АНГЛІЙСЬКОГО ВОЄН- НОГО КРУЖЛЯКА.

Лондон, 6. серпня. — З причини наїхання на морську міну потонув англійський воєнний кружляк "Амфіон", причім згинуло 130 людей з корабельної залогі.

"Амфіон" був якраз сям кораблем, котрий затопив був німецький корабель "Королеву Лойзу", яка мала за задачу закладати морських мін.

НІМЕЦЬКА ЕСКАДРА БОМБАРДУЄ РОСІЙСЬКУ ПРИСТАНЬ.

Стокгольм, 6. серпня. — Німецька воєнна ескадра, зложена з 11 воєнних кораблів розпочала бомбардованє ро-

сійської надморської кріпости Свеаборг на берегах Фінляндії.

Свеаборг є одна із найважніших приморських кріпостей Росії на Балтійськїм морі. Кріпость побудована на березі та на 7-ох прилягаючих островах і має для своєї оборони около 900 канонів. Вона має на цілі перешкодити неприятельській фльоті в переїзді до залуви Гельсінгфорда, звідки веде головний шлях до Петербурга.

АВСТРІЙСЬКА ФЛЬОТА ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

Рим, 5. серпня. — Австрійська воєнна фльота дістала з Відни приказ приступити ся до відїзду на Середземне море. Враз з німецькою ескадрою (відділом фльоти), яка находить ся рівнож на Середземнім морі, має ударити на фльоту Франції.

ПОЧАТОК ВЕЛИКОЇ БИТВИ НА МОРІ.

Лондон, 7. серпня. — Кождої хвилі прийде до першої головної битви на Північнім морі. Ціла англійська фльота опустила воєнні пристані і вихала на Північне море, щоб змагати свої сили з німецькою фльотою. Тонішніх вістей про се, де якраз находить ся тепер обі фльоти і де рішачь ся головний бій, покищо нема.

Телеграми з Копенгаген (Данія) доносять, що від рана чути сильний гун гармат. Припускають, що головна битва розпочалась.

СТАНОВИЩЄ ІНШИХ ДЕРЖАВ. НІМЕЧЧИНА ВИСИЛАЄ ІТАЛІЇ УЛЬТИМАТ.

Лондон, 6. серпня. — Німеччина вислала Італії ультимат, в янім домагає ся, щоб вона дала оружну поміч проти ворогів тридержавного союзу.

Італія правдоподібно відкине ультимат і виводить війну Австрії, до якої вона ніколи прихильно не відносила ся. Італія мала зайти ся за Англією і Францією. Вже в часі посїдньої війни балканської приходило до великих непорозумінь між Австрією й Італією.

(Отея погослова походить з Англії і правдивість її є сумнівна, бо рівночасно доносять інші телеграми, що Італія, коли не дасть помічи своїм союзникам т. є. Австрії і Німеччині, буде захоуватись зовсім нейтрально. — Ред.).

НІМЕЧЧИНА І РОСІЯ ВИСИЛАЮТЬ УЛЬТИМАТ ШВЕЦІЇ 8/172

Лондон, 5. серпня. — Німеччина і Росія вислали до Швеції ультимати. Німеччина жадає від Швеції відповиди на поставленє питанє: чи з нами чи проти нас? Швеція мала дати відповідь до відповіді. З високих кругів шведської дипломатії доносять, що Швеція стоїть по стороні Англії.

ТУРЕЧЧИНА ОБЕЗПЕЧУЄ ПЕРЕЇЗД ЧЕРЕЗ БОСФОР І ДАРДАНЕЛІ.

Лондон, 6. серпня. — Туреччина повідомила Англію, що перевела мобілізацію з неочікуваної для власної оборони перед сподіваним нападом зі сторони Росії.

Туреччина припускає, що Росія перевезе частку свого війська на чорноморські береги Туреччини, щоби зайняти Царгород.

ТУРЕЧЧИНА ПО СТОРОНІ АВСТРІЇ.

Лондон, 5. серпня. — На підставі тайних укладів з Австрією і Німеччиною візьме Туреччина участь в європейській війні. Мобілізація турецького війська і флоту вже на укінченню. В найближчих днях ударять турецькі війська на Сербію і на її союзницю Грецію.

РУМУНІЯ ПЕРЕВЕЛА МОБІЛІЗАЦІЮ.

Лондон, 5. серпня. — Румунія полинала під оруку 500.000 війська. Становище Румунії супроти воюючих держав покищо загадочне. Півурядово заявила Румунія нейтральність.

ЯПОНІЯ МАЄ БОРОНИТИ ІНТЕРЕСІВ АНГЛІЇ.

Токіо, 5. серпня. — Японія перевела мобілізацію флоту. На підставі угоди з Англією Японія має боронити інтересів Англії на далекім Сході.

Німеччина має в Хінах свої посольства. Тут знаходиться також ескадра німецької флоту і 2 кораблі австрійської флоту. На випадок, коли німецькі кораблі заатакували англійські посольства, Японія є зобов'язана виступити в їх обороні.

НЕУТРАЛЬНІСТЬ ШВАЙЦАРІЇ.

Берно, 5. серпня. — Швейцарська республіка покликала до миліції всіх мужчин, спосібних до носення зброї. Міліція обсадила всі гірські переходи і аеріальні, щоби боронити своєї нейтральності.

Населення Швейцарії вносить 3½ мільйона і складається з Німців, Французів і Італійців. Німці становлять 70% всего населення.

ОГОЛОШЕНЕ НЕУТРАЛЬНОСТІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Вашінгтон, 5. серпня. — Президент Злучених Держав Вілсон оголосив прокламацію нейтральності Злучених Держав супроти великої війни в Європі.

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН В РОЛІ МИРОВОГО ПОСЕРЕДНИКА.

Вашінгтон, 5. серпня. — Президент Вілсон, тронувтий глибоко страхітем європейської війни і свідомий тих страшних наслідків, які принесе з собою ця велика війна, жертвував нині своє посередництво заангажованим у сій війні сторонам. Він вислав наближ до німецького цесаря Вільгельма, до російського цесаря Николая, до австрійського цесаря Франца Йосифа, до французького президента Поанкаре і до англійського короля Юрія слідуючу депешу:

„Яко офіційний голова одної з великих держав, підписаних на гэській конвенції, уважаю за свої привілеї і обов'язок, згідно з III. артикулом сьї конвенції, сназати Вам в дусі найповажнійшої приязни, що я привітаю радо кожду нагоду, щоби ділати в інтересі європейського миру, чи — тепер чи в якийнебудь інший годітійший порі, і сво нагоду, в якій я щиро бажаю послужити Вам і всім інтересованим, уважати-му за стало триваючу причину до вдячності і щастя. Вуадов Вілсон“.

З депеші Вілсона бачимо, що він лишає собі отвертий шлях на будуче, колиб його пропозицію під теперішній час інтересовані держави відкинули.

Артикули гэського договору, у яких говорять ся про полагажене спорів при помочи помічних услуг або посередництва, є отсі:

„Помічні услуги і посередництво.
„Артикул II. — На випадок поважного недорозуміння або спору, перед визванем до оружя, умагаючи ся держави годять ся на внесєня рекурсу, о скільки на се позволяють обставини, до помічних услуг посередництва одної або більше приязних держав.

„Артикул III. — Незалежно від сього рекурсу умагаючи ся держави, коли уважати-муть се за відповідне і бажане, годять ся на те, щоби одна або більше держав, незамішаних у спір, мали право жертвувати на підставі власної ініціативи, о скільки на се позволяють обставини, своєю помічною службою або посередництвом спорачим зі собою вряти.

„Незамішані у спір держави мають право жертвувати своєю помічною службою або посередництвом навіть в часі війни. Виконуване сього права не може викладати уважати ся якогонебудь із спорачих з собою сторін за неприязний акт“.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БЕРЕЖУТЬ СВОЄЇ НЕУТРАЛЬНОСТІ.

На приказ міністерства торгівлі видав цілий комісар пристани Нью Йорку розпоряджене, котре обов'язує всі кораблі, які відси виїжджають до Європи.

Ніодин корабель не сміє опустити Нью Йорку без попередньої контролю цілових властей. До їх помочи приділено воєнний корабель „Флориду“, який стоїть на сторожі коло Стейтен Айленд. Кождий корабель, котрий везе воєнну контрабанду, буде задержаний. Чи перевіз резервістів до старого краю буде уважаний яко контрабанда, про се мають рішити вищі власти у Вашингтоні.

Комісар ньюйорської пристани Мейлон покликав на нараду консулів воюючих держав і зажадав від них приречення, що будуть поступати по місцях розпорядження про нейтральність Злучених Держав.

КЛОПОТИ З РЕЗЕРВІСТАМИ В НЬЮ ЙОРКУ.

На поклик консулів зголосили ся тисячі резервістів в своїх консулятах з бажаням, щоби їх відставити до війни. З огляду на се, що корабельний рух з Європою перерваний, відставлене покликаних під оруку стало покищо неможливе до переведення.

Звертає ся проте увагу тих наших земляків, котрі задумують зголосити ся до військової служби, аби особисто не зголосували ся до консулятів, але подали до консуляту листовно свою адресу (реджіти.) і ожидали повідомленя з консуляту.

Дуже правдоподібно, що резервісти до старого краю взагалі буде здержаний. Богато людей покинуло свою працю і тратають даремно час і гроші.

ПЕРЕРВАНЕ КАБЛУ (ПІДВОДНОГО ТЕЛЕГРАФУ).

В середу оповістили наблєві компанії в Нью Йорку, що наблєве получене між Злученими Державами і Німеччиною перерване. Англійський корабель перетяв недалеко островів Азорів кабель, який лучив обі ті держави. Послідні тепещі з Німеччини й Австрії наспіли в середу вполудне.

Всі відомости, які наспіли від середі, походять виключно зі жерел: англійських, французьких і бельгійських. З причини, що всі ті держави стоять у війні проти Німеччини, тому і всі вісти будуть дуже односторонні, а часто неправдиві.

Про війну Німеччини й Австрії проти Росії будуть вісти дуже скупі.

ПРИСЯГА ЦАРЯ.

Російський цар дав ся намовити взяти участь у воєнній демонстрації в Петербурзі. Перед його палагу скликала поліція кілька тисяч чорносотенців, котрі зачали ревіти паними голосами: „Боже, царя храни!“ Потім міністри випровадили перестрашеного царя і казали йому виблєндіти кілька слів „до народа“. І сей перестрашений коронований кат дійсно прошепотів кілька слів, а потім іконою поблагословив „народ“. Підчас того благословленя всі зібрані чорносотенці повклякали, поздіймали капелюхи і знова співали: „Боже, царя храни!“ По відспіванню цар зник в далаті, а як чорносотенна банда встала на ноги, виліз на підвищенє якийсь батюшка і промовив громовим голосом:

— Чи чули ви, що зволили сказати „їх“ імператорское „величество“? „Вони“ зволили присягнути, що поти не піднинуть мира з воюючими державами, поки буде хоч один неприязельський жовір на російській землі!
— Гурра! — кричала товпа.
— Згинемо за царя! — кричали дальше.
— Ано, розходити ся! — кричала поліція й усувала від палаги зібраних. За кілька хвилю всі чорносотенці розійшли ся.

А цар тепер певно береть ся за голову і питає себе: Як я додержу своєї присяги?! Ось Німці вже туй-туй будуть у Петербурзі; я мушу втікати до Москви. Вони будуть панами в Росії, а я хочу їм диктувати мпр?! То смішне, бо вони мені подиктують!

Викрутити ся з клопоту може цар в той спосіб, що скаже: „Ну, як ви вже здобули собі давні російські землі, то вони вже тепер не російські і тому моя присяга до них не могла відносити ся“.

ЦАРСЬКИЙ МАНІФЕСТ.

Російський цар Никола II, видав воєнний маніфест, в яким передівсім без

МАПА АВСТРИЙСЬКО-СЕРБСЬКОЇ ВІЙНИ.

Столичне місто Сербії Відгород (Бельград), положе на північній границі сего краю над рікою Дунаєм, є ключем до Сербії, який становила здобути Австрія на самім початку воєнної кампанії. Великі маси війська обох воюючих сторін розложили ся здовж рік Дунаю і Дрини, що становлять північно-західну границю між обома ворожими державами. Із загального числа 500.000 (пів мільйона) австрійських жовнів, висланих на здобуте Сербії, 150.000 розпочали свої воєнні операції від міста Землін (над рікою Савою), 100.000 від міста Зворнік (над рікою Дриною), 150.000 від боснійської столиці Сараєва і 100.000 від міста Міляновач (над рікою Дунаєм).

числа і міри собі намикав, а потім зазивав цілу Росію до внутрішнього „согласія“ (згоди) і заявляв, що він (або „ми“, як він себе зве) мусять стати в обороні балканських Славян.

Чому „ми“ так розшибаєть ся над балканськими Славянами, а своїх, навіть такіхсамих Москалів як „ми“ — саджає до тюрми, вішає на шибениці, розстрілює за те тільки, що вони не думають таксамо як „ми“, але хотіли свободи для свого народа і бажали собі, аби він підніс ся культурно, а не слухав лише того, що скаже „ми“???

Нема і не може бути „согласія“ в Росії, поки є „ми“ і його слуги!

ЗМІСТИ ЦАРІВ І ЇХ ПРЕСТОЛИ!

Теперішня європейська війна — се один великий злочин. Протягом кількох десятків літ його приготувляно. Всі здобутки праці соток мільонів людських рук, а також і здобутки праці людського ума віддавано на зоруженє цілого молодого цвіту Європи.

Нащо?
На зарі! Народи із запалом, з пожертвоуванем несуть усе своє майно на те тільки, щоби на зарі віддати своїх спнів...

„Одушевленю“ — пишуть і кричать — нема кінці! Одушевляють ся різне соток тисяч, а може і мільонів молодих людей.

Радше сказати — озвірюють ся, бо звиріною є сей, не чоловіком, хто одушевляють ся різною людий.

Дехто міг би сказати на се, що чейже і народи або поодинокі верстви народа нерозборили ся на жите і смерть, проливали кров, убивали людей, щоби здобути свободу.

Так дійсно: лише за свободу вмерти аніж жити в неволі.

Але, чи теперішня європейська війна ведеть ся за свободу якогонебудь народа?

Ще коли би ходило тільки о війну Австро-Угорщини і Німеччини проти варварської Росії, то можна би так сказати. Вправді ані Австро-Угорщині ані Німеччині не ходить о те, щоби освободити поневолені народи знів російського кнута, але мимо того на ділі до того освободженя мусіло би прийти. Чи розібрали би Росію, чи тільки побили би її, то всетаки погром її приніє би бодай ту користь, що народи одержали би більшу свободу. Бо звичайно пануючі і їх правительства дають населеню більш свободу, коли воно тяжко поражено.

Тому війною двох конституційних держав проти варварської Росії можна було навіть до певної степені одушевляти ся, бо можна було сподіватися, що з той крові і злілля виросте воля для народів знів царської набайки.

Не що-ж! Та війна переродила ся в загально-європейську війну, в загальну різню в цілій Європі.

На оборону варварської Росії пішла республіканська Франція, пішла така ліберальна країна як Англія. Без причини і потреби втягаєть ся й інші, менші європейські держави. Полумінь війни ширшає та займає дуже скоро щораз більшій простори. Дуже мало бракує, аби ціла Європа станула в однім великім воєннім огні.

Ся загально-європейська війна буде ганьбою 20-ого столітя. Буде злочинном супроти культури і цивілізації того прославленого вже згорі столітя.

Принесе вона тільки велку руїну, а дуже можна сумнівати ся, чи за жертви поневоленних народів дасть їм бодай свободу.

Якесь божевіле обхопило держави. Божа держава ставить своє військо до бою, не розбираючи навіть, за що і нащо має битися. Усе летить в пропасть наче перед якоюсь загубило, де все втратило розум і пам'ять. Навіть природні і неприродні союзники готові виступити з оружем проти себе.

Природним союзником Німеччини й Австрії була Швеція з уваги, що російські великодержавні пляни посягали на її незалежність, а тепер виходить на таке, що вона готова виступити проти своїх природних союзників і бити ся по стороні свого ворога.

Неприродним союзником Німеччини й Австрії була Італія, бо вона хоч належить до тридержавного союзу, то ніколи приязно не відносила ся бодай до австро-угорської монархії. Все косим оком гляділа на сей шматок італійської землі, який є під Австрією. Одначе мимо того яко союзника ввязало Італію з прочими двома союзниками багато спільних інтересів. Передівсім сама сила і повага тридержавного союзу мала для неї велике значінє і нерозважно з неї користь. Одначе тепер, як видно з телеграм, що наспіли з Європи, й Італія готова покинути своїх союзників і, що більше, навіть виступити проти них оружно.

Не видно тепер жадної ціли в тій загально-європейській війні. Різня для різних.

Одна могла би бути користь з того великого пожараща старої Європи: Коли би втім пожаращи згоріли всі царські, цесарські і королівські престолі!

Як би по цілій Європі розніс ся мочучий клич: Республіки для всіх народів Європи! Як би сей клич опандував так широкими верствами європейських народів, щоби війська збунтували ся проти тих престолів і тих урядів, котрі наложили на них зброю, аби були ся за їх інтереси, то Європа відродила би ся. Вона ожила би новим житєм. Скинула би оруку, а дала би хліб тим голодним, що втікають тепер з Європи за хлібом. Навіть республіканська Франція мала би тоді змогу бути дійсною республікою та розоружити своїх героїв. Благодати свободи діждали ся би і ті тяжко поневолені народи в Росії, а навіть і в таких конституційних державах як Австро-Угорщина.

Народи будуть щасливі і без російського коронованого ката Миколи II, і без старого цесаря Франца Йосифа і без німецького цесаря Вільгельма II, і без італійського короля Віктора Емануїла і навіть без ліберального англійського короля Юрія V, а таксамо і без царських, цесарських та королівських правительств.

Великим щастєм для народів Європи було би, коли би теперішній воєнний подув змів усі корони.

Царів, цесарів і королів найвишша вже порі відправити раз на все, а їх престолі дати до музеїв.

Країна пора, аби найкультурніша частина світа — Європа позбулась тої заснідлости. Країна пора не лише на перебудову Туреччини, Австро-Угорщини, Росії, але — й цілої Європи! Час, аби всі ті народи здобули собі повну свободу, аби завели у себе: республіканський устрій.

Ідеалом нашим — усіх Українців — повинна і мусить бути: вільна українська республіка.

Одна українська республіка для цілого українського народа! Злука всіх українських земель: і тих, що тепер під Росією і тих, що тепер під Австрією та Угорщиною — під одним республіканським правлінням, під правлінням цілого українського народа!

Се повинен бути наш клич; се повинно бути оконечною ціллю в програмах поступових українських партій!

Дотеперішних держав — Росії й Австро-Угорщини ми не сміємо призначати за правних господарів на нашій

"СВОБОДА" (LIBERTY)
 THE RUTHENIAN NEWSPAPER
 Published three times a week
 Tuesday, Thursday and Saturday, at
 83 Grand St., Jersey City, N. J.
 Telephone: 498 JERSEY CITY.

Published by
 The Little Russian Nat'l Union
 of America.
 Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
 83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
 Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

"СВОБОДА"

ВИХОДИТЬ ТЕПЕР
ТРИ РАЗИ
НА ТИЖДЕНЬ:
 У ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ!
 слідує число появить ся
дня 11. серпня с. р.

землі, бо правними господарями на ній ми можемо признати тільки самий український нарід.

Коли ми стаємо школяри по стороні Австро-Угорщини, то не тому, аби ми там бачили свою будучність, але тому, що ми в ній бачимо бодай яке-такє забороло проти знищення, з яким це Росія на наш нарід. І лише яко такє забороло ми можемо визнаати Австро-Угорщину, а її панованє над частю нашого народа — яко перехоловий етап. Сей чужої монархічної держави не сьміємо ми признати правним господарем ані частини ані цілої України.

Примаємо покищо се панованє і хто знає, чи ще не приймемо на якийсь час лише під примусом обставин, але не сьміємо зрєкти ся своїх людських і народних прав.

І тому, коли бн по Європі залунав могоучий клич: „Републіканський устрій для усіх народів Європи!“ — то обов'язком всіх Українців без огляду на ті державні границі, які тепер нас ділять, є признати сей клич як найгорячіше та доложити і своїх всіх сил, щобн сей клич перевести в діло.

3 хвилі.

„ГАЙДАМАЦЬКА“ НЕСОВІСНІСТЬ.

Редакція „Гайдамаків“ (котра своєю газеткою поганяє пам'ять славних борців проти лямцької неволі і за се належить ся тій редакції як найбільша дєтана!) дозволила собі на книзи з американських Українців. Видала маленький свисток (величкий листового наперу) під заголовком „Ехтра“ — гайдамацький денник“ і там повинувала нестерпимій річи, „вісти“, схоплєні з воздуха.

Одна польська часопись помістила телеграму з Лондону, яка подає поголосу, що російське військо заняло вже сєлєніє місто Галичини Львів.

Побачивши сю поголосу, редактор „Гайдамаків“ у своїм свистку „Ехтра“ нафабрикував осьятих „власних телеграм“ зі старого краю:

Львів 5 серпня. Віська російські заняли вчєр 48 годичній борбі Львів. Австрійці пофунілись побиті. Звізси російська армія вступила на Перемишль. Австрійська армія в числі 1,000,000 машерусе проти Росіяв. Говорять до прилє до великої битви біля містєчка мєстєк.

Коломия, 5 серпня. На подєж Січового Атамана К. Трильовського, стинило більше як 60,000 Січовиків до борби з підлявиками. Січовики узбрєли в новітні карабіни, а армат

дєстарица ім Австрія. Хотєть чутка, що Трильовський з своїми Січовиками а Боберський із своїми Соколами залунали з Австрійським військом і перейдуть в сєх днях на російське територію, біля містєчка Гусятина.

Городок 5 серпня. Вєчєра побито тут Росіяв на голову. Австрійська армія жєне перєд себє Росіяв. Взєто тисячки Росіяв в вєрєлю.

Се країна несовісність і чистий рєбї — подавати такі видуманї „відомости“, який треба як найостріше наплативати.

Що за цїль у тих людї — викликвати видуманими вістями „сєнзацию“? Се можна пояснити тільки глупою або лєжимством на кілька центів за ті дурні свистки.

Для заспокоєня публіки стверджуємо:

1) Вість про те, що російське військо увинило до сєхідної Галичини, є лише чуною і доси ще не провєреною ані потвєрджєною.

2) Ані зі Львова, ані з Коломиї, ані з Городка не могли прийти жадні вісти не то до „Гайдамаків“, але навіть до найбільших англійських дєвєнників.

3) Вісти ідуть через столицю Австрії Відєнь, а відєнь через столицю Англії Лондон (на Нїмєччину не ідуть, бо табель між Нїмєччиною й Америкою перєрванїй), а з Лондону приходять до Америки вже в такім видї, як собі бажають Англіїці.

4) Жадна з таких вістїй, як подає свисток „Ехтра“, не прийшла до Америки і не могла прийти.

ПЕРША ПРОБА ЗОЛОТОГО ПЕРА.

На місце довголітнього редактора „Американсько-Русского Вєстника“ (органу угро-руського „Сєдінєнїя“) п. Жатковича вїбрала недавня конвенція „Сєдінєнїя“ п. Ганчина.

П. Ганчина засїв на редакторськїм креслї із золотим пером в руці, яке подарувало йому гомєтєдське товариство імени Духновича. Але перша проба золотого пера випала доволї кєпєсько.

Наперєд п. Ганчина (в чєдєрнацькїм „Лєвїчїю“, яким ніхто не говорить і тому його не можна назвати мовою) вїписав похвали для конвенції „Сєдінєнїя“, що не прийняла двоєх православних дєлєгатів та, що ухвалила, що православні не можуть належати до „Сєдінєнїя“, зазначаючи прїгїтм, що організації не хоче мати вїдєстунієв від віри своїх батїчїй.

Становище „Сєдінєнїя“ було хибя остєльки оправданє, що воно називаєть ся „Сєдінєнїє русских греко-католиків і члєнєх Братєв“, отже повинні там належати самї греко-католики. Можна впрїчїм і се оправдати, що орган „Сєдінєнїя“ виступає проти „православїя“ не лише з огляду, що організація є вїдєсповїданя грецько-католицька, але, що в Америці нема православїа лише царєславє.

Одначє п. Ганчина мїмо того, що писє золотим пером, скоро збїв ся з прєстої дороги і зачав небаром під небеса вєличати царєславних агїтаторів. З прїводу прїїяду до Америки царєславного агїтатора Гєцєва зачав п. Ганчина його вєдичати яко великого „русского“ патрієта, котрий прїїхав говорити про тих — такої царєславних агїтаторів, котрих у лївїєкїм процесї увїдїчили Поляки. Прїгїтм пан чи гєсподин Ганчин завїзав усіх угорських Русинів, щобн спїшили на віча гєсподина Гєцєва, які він уладжує разом з усіми тутешніми царєславними батїюшками.

Питаємо ся пан чи гєсподина Ганчина, як він погодїть свою гредько-католицьку ревнїєть з намовою до участї в царєславних сєбранїях?

Чи мїло будє грецько-католицьким угорським Русинам, як до них скаже який царєславний батїюшка: А тепєр заспїваймо „вічнаа пам'ять“ грецько-католицькїй унїї, як се було в Джєнет. На, де самїй нїд, а недавно ще дяк Ніволин поставив був такє вносєне і „сєбранїє“ вїдєтївало? Чи? Можливо, що сєєто тільки Вам, г. Ганчин, будє мїлоє-то?

Щє одна замїтка. Пишєте, що ненавїдїте Українцїв, але не пишєте, за що. Може Вам яку крївду вчинили? Може Вам яку брєкву вїдїбрали або дєшко з неї здїїмили? Візьмїть золотє перо в руку і пояснїть „сєє-то ненавїстнїєство-то“!

Ми не маємо до Вас жадної ненавїсти, хибя жаль, що Ви на блудній дорозї, а всїх угорських Русинів любимо таксамо як всїх Русинів-Українцїв, бо всї ми одні сини одної вїтчїни.

КЛЕРИКАЛЬНА ГАРМАТА НА ВІЙНУ.

Клерикальні газетки фїлєдєльфїйськє „Амерїка“ і вїдєгєський „Ка-

надїєський Русин“ оголосїли, що дєржають гроші на „бєсєвий фонд України“.

Коли зберєть кілька дєларів, то будуть в клопотї, як з ними зачатї бїтї. Щобн їх вїнеслї з клопоту, дамо їм таку раду: Нехай зголосїть ся до польського гєнерала п. Вїдєнїа а в Джєран Сїтї. Н. Дж. Він має тут свою газєтку „Глос народу“, а рївночасно є гєнералом дєржавнєського „польського войска“. За гєнеральськїй гєнор він поставив ся гєнорєво і справнїв для своєю „вїйска“ дєрєвлану канону. З тою канонною тутешнє „польське войско“ лише раз парадувало по улицях мїста

Бл. П. Елена Вілсона, жінка президента Вілсона.

СМЕРТЬ ЖІНКИ ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

Вашїнгтон, 6. серпня. — Нинї о 3-тїй годїні пополудня упокоїла ся тут жінка прєзїдєнта Вілсона Елена Вілза, з кою Аксон (Ахсон). Покїнїня була доволї прєзїтеріанського пакулєра і уродила ся прєд 56-тїма лїтами в мїстєчєвєсї Ром, Джєрджія. Шлєб її з Томєю Вудрєвом Вілсоном вїдбув ся днє 24. червня 1885 в Саланна, Джєрджія. Осєрєтїла одного брата Стєвєна Аксона, профєсорєа прїнстєпського унївєрситєту, одну сєстру, жінку профєсорєа в Прїнстєнї п. Едварда Балєнта, а далєше — мужа, трї дєткї і двоє зятїв: тевернїшого мїнїстра скарбу Мєдду і Франца Б. Сєрїра.

Бл. п. Елена Вілсон була жєнщиною рїдких чєстот, інтєлігентної і спосібностї та тишила ся велїким поважанєм і прїязнїєю своїх числєнних знакомїх і прїятєлїв. Іншою ширєю подругою була для своєю мужа, вїдно вже хочїм і з того, що прєзїдєнт Вілсон не вїдступив ані на хвїлку від її ложа болєзни, а тепєр, по її смертї, замкнув ся в одїїній кїмнатї і не донускає до себе нікого, навіть своїх рїдких дїтїй. Покїнїня була очевїдно і дуже доброю матєрєю для своїх дїтїй, а крїм того дуже радо опїкувала ся убєглїми лєдїями, особливо рїзкими занєдбанїми дїтїями. Була знаменитою малєрєю і продавала дєлякї свої творї навіть по кількасот дєларів. Усі ті гроші, які одєржуєвала за проданї свої малєрськї працї, обєрєтала спєршу на далєше студєванє малєрськїй штуцї, а вїдтак, коли вже зїстала прєзїдєнтєвою, жєртєувала всю свою зарїбнїщину на добродїїїні цїли. Занїмаєв ся радо рїзкими соціалнїми квєстїями і дбала пильно про те, щобн здорованнїй став єтолиць Злєучєнїх

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

НОВИНКИ.

3 українських земель.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ НА УГОРСЬКИХ РУСИ.

Д-р Мїхайло Брашайко, бувши члєн академічного товариства „Сїтї“ у Віднї, спїє дєкуючись з Нєшкєво коєо Хуста, отворив австрєвську канцєлєрїю в Раховї, повітовї мїстї, положєнїм при дїлї Ясїє-Мєрмарєвськїй Сїгот, 28 кілометрїв на полуднє від Ясїєв.

ВИПРАЮТЬ ПОЛЯКІВ З МІСТ.

Сими днями вїдбули ся громадськї вїборї в мїстї Офірній коло Золочева. На 36 радїях вїбрєво 18 Українцїв, 14 польських Жидїв, 2 Полякїв і 2 польських Жидїв. Польськї газєтє

Дєржав Сїтї, а з уваги, що з пана гєнєрала євнїали ся через ту дєрєвлану канону, він бїльшє з нею по мїстї не вєзїть ся і трїмає сховану у стайнї. Вона ще нїлком добра і до стрїлянї цїлком не уживана, а з уваги, що пароплавба „дєштїганава“ і п. Вїдєнїа не може її вїєлати на вїїну, він сповїзавмо ся, дуже радо прєдєсть свою канону редакторам з „Амерїки“ і „Канадїєського Русина“, а тоді вони з дєрєвланї „гєрматї“ будуть далєко лїпше стрїляти нїж тепєр з пєперовї.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

Небїжка хорувала всєго трї днї, а прїчїнноє недугї був упадок прєзїдєнтєвої, який зав мїсєчє в лютїм б. р., а який нарушїв її хрєбтєвнїй стєвцї, з чєго вїязвала ся вїдтак неврастєнїя (осєабєльє вєрвїв). Окрїм того вона була, силно перєпрацьована і се перєпрацьованє спрїччївало додатковє недугу: хронїчне запалєнє нирок. Лікар Грєйсон вїєвнїє, що він ще вїколє не бачив жєнщини, котра так вїдмєжєво і з таких спокєом перєносїла бн свої тажкі болї, як бл. п. прєзїдєнтєва.

Дєржав вїдповїдав усєму найновїтїшим вимогам гїгієни. Навїть на смертєльнїм лїжку, на кілька годїн прєд смертїю, дєпытвала ся ще своєю окрєженя, чи є яка надїя на ухвалєнє закона, на підставї якого зносїть ся всі нездоровї заулєки у Вашїнгтонї. Сей закон самє тої прєрїїшоє у конгрєсї і умїраюча прєзїдєнтєва була з тогдє дуже вдоволєна. Послєднїє слова умїраючої були зверєні до її домашнього лєкарєа д-ра К. Грєйсона. „Дєктор, — сказала вона слабим гєлосом — я вже вїдхожду. Прїобїїдїйте менї, що будєте дєбати про Вудрєва“.

ган вїборї в сєлєнїї, вїдвєрєвнї і спрїччївнїа удєрєнє дє товєрнїм полєдом. Кїлька вєчєрїв лєтїло із зєлєнїчного наєшу до озєра. На зєлєнїчїй стєнї Толєстєвоє гєрєган вїєнує товєрєвнїй полєд на осєбнїї. 16 вєчєрїв рєсторєтєвнїх, 11 осєбї тєжко ранєнїх. Дєкотрї осєдї і сєлє гєбєрнїї арївнїанї з зємлєю. Богато мїстєчєк дуже потєрпїло від гєрєганєв.

НЕ ПРОЗІВАЙ ДРУГИХ ІМЕНЕМ ЧОРНОСОТЕНЦЯ.

В Києві, столицї російської України, стає ся така подїя: Студєнт Вїтєк обєдєдує прєд сєдом фотографєа Рабнєвнїчєа за обїду чєстї, якої має допустїти ся обєдєдуванїй тїм, що назєвав полєвнїкєа Голубєвом. Голубєв — єє кїєвськїй студєнт-чорносєтєнєць, котрий в часї Швєчєнкїєвськїх дємонстрєвнїй оргєнїзуєвав чорносєтєвнї бєтїкї протї Українцїв. Суд засудєв Рабнєвнїчєа на 50 рублєвє карї.

З тогє є вєрєка для ваших людїй, щобн в сєупєрєчєках не прозївали другїх людїй, на прїклєат: „Гєцєв“, „Лєпкї“, „Дудкєвнїч“ і т. д. Таке прїзвнїщє ще бїльшє образлєє нїж „Голубєв“, бо тамтїю лише чєрєвєсєтєнєць, а сїє тажєкї і арєзнїкї сво

одні демократичні політики і Нілсен почав у-
чати ся. В 1890. р. вибрано його послом до дан-
ського парламенту, де небагом відзначив ся в
опозиційній партії. В 1908. р. став міністром
різницьтва і займав сей уряд кілька літ.

НЕВРОНАУ В ПОЛУДНЕВІЙ РОСІІ.

В полудневої Росії надходять вісті про нев-
рози. В Бессарабії саді й огороди зовсім зни-
щені. Втрати вносять до двох мільонів рублів.

ІНДЕ НЕМА ДЛЯ НЬОГО СПОКОЮ.

Бувший президент Мексики Уерта замешкав
сьогодні в Парижі, столиці Франції. За час своєї
президентури прибирав собі 30 мільонів фран-
ків, аками й буде доживати своєї віку. Хотів
вийти доживати в спокою, а тимчасом несподівано
і там заскочила його війна.

ЗЛЕ ВИБРАЛИ СЯ...

Від 15-го до 19-го вересня с. р. мав відбутися
у Відні, столиці Австрії, міждержавний ми-
ровий конгрес, який відбувався ся що кілька
літ в різних європейських містах. Зважає ся
одначе, що у вересні ще буде європейська вій-
на і мировий конгрес треба буде відложити, а
зате будуть тоді воєнні ради майже у всіх сто-
лицях європейських держав.

ЩО Є НЕБУВАЛЕ У ТУРКІВ.

В Царгороду, столиці Туреччини доносять,
що дня 14. м. м. парша султурська жінка була
в товаристві кількох княгинь і кількох дівочих
дам на публічній святі вручення дипломів та
квітній школі доглядачок „червоного піміся-
ця”. Се викликало в Царгороді велике вражі-
ня, бо то перший випадок в Туреччині, щоби
султурська жінка була на публічній зібранні.

Конвенційні проекти.

39.

Під розвагу делегатам подаю кілька проектів:
1. Назву організації змінити на „Русько-
український Народний Союз в Америці”. На-
пис на відзначках нехай буде лиш руськи. Від-
значки с для нас, не для чужинців. А хотіли б
були англійські початкові букви, то чужинець не
буде з них мудріший як дотепер був.

2. § 9. т. в. „відділи, не маючи 25 членів, не
можуть вислати делегата на конвенцію на комп-
т організації” — узяти важним і правосильним
і надавши. Конвенція на се має власть і право.

3. § 14. поправити так: „Головні урядники Р.
Н. С. мають право забирати слово у всіх деба-
тах і резолюціях конвенції і також голосувати
над агаданими внесеннями”. Не так як сей па-
раграф каже тепер, що при різних дебатах можуть
взабирати слово, але при голосуванні усунути ся
на бік, а при виборі урядників вже мають пра-
во голосувати. Поправка ся с кончена з огляду
на § 7., котрий каже, що конвенція складає ся
з делегатів і головних урядників, і що конвен-
ція має як виборчу так і законодавчу власть.

4. § 21. справити так: „Голов. Екз. Комітет
має обгослити в органі Р. Н. С. імена право
вибраних делегатів, як також імена неправно ви-
браних з подальш причин. Рішуче в тій справі
слово має верифікаційний Комітет і Конвенція.

5. § 24. поправити: „Обовязком верифіка-
ційного комітету є провірити всі повноваження де-
легатів. Сей комітет рішає всі протести проти
делегатів внесені зі сторони членів Р. Н. С., а
також і рішення Голов. Екз. Комітету”.

6. Завести новий систем плачення після літ.
Се буде справедливише для кожного. Дивим ся
або вперед, а мудро. Чим скорше заведемо, тим
буде ліпше для кожного члена і самої організації.
А що в Р. Н. Союзі є і старші члени почавши
від його заложения, отже шоби їх вірну службу
визнагородити, раджу сказу плачення для них ан-
швет, т. в. зробити їх молодшими о стільки літ,
скільки вже належать до Р. Н. Союзу, або хоть

в приблизно. Приміром хтось в Р. Н. Союзі
с вже 20 літ, а числить нині 50 літ, то після
того проекту тій новій системі плачєв би до
кінця свого життя сказу окладку за 30-літнього
члена. Се було би навіть ліпше ніж розмет, ко-
трій завсіма їде в гору. Коли член буде пла-
тити після той нової системи через 25 літ, отри-
має 300 доларів, а решту по смерті виплатить
ся. Шоби перекопати ся, чи нові члени відпо-
відать всім вимогам, раджу настановити ді-
стриктових організаторів.

7. Кожному делегатови на конвенції дати до
рук статут Р. Н. Союзу, як також і ті проекти,
з котрими статутуний комітет має виступити на
конвенції, шоби кожний знав, о чім трактуть
ся і шоби мав час пригадувати ся над поодинок-
ими параграфами.

8. Контрольна комісія, маючи намір контро-
лювати урядників, не сміє їх повідомляти сво-
рше як один день наперед. Вона має перекладати
їх книжки і дозволено, а самих урядників не
треба тягати, бо через се лиш організація пла-
тить великі кешти на дісти і на чолорож. Книж-
ки касієра чи касієра, председателя може забрати
по дорозі один з контролорів.

9. В часі контролювання нині іслати тиа.
урядників не сміють побирати діст, ані також
в часі засідань, коли засідання відбывають ся в
місци їх замешканя, з винятком, коли би засі-
дання тривали поза години звичайної їх урядо-
вання.

10. § 87. о головних трестісах, котрі станов-
лять головний Екзекутивний Комітет, і котрі ма-
ють опіку над маством Р. Н. Союзу, раджу змі-
нити цілковито. Після дотеперішого статуту
трестіси або члени Екзекутивного Комітету по-
винно би бути пять (5) членів, а в дійсності
було лиш (4) чотирох і ті самі платні уряд-
ники. Отже предлагало, шоби на будуче було
8 (вісім) трестісів або членів Екзекутивного Ко-
мітету. Трох з них має мешкати в Нью Джерсі
стейті, як сего закон домарє ся, а п'яток з
других стейтів. За трестісів організації повинні
бути: 1) Голов. Председатель, 2) Голов. асст. Пред-
седателя, 3) Голов. Секретар, 4) Голов. Касієр, 5),
6) 7) — трех контролорів і 8) духовний отець
або цензор. Вони мають ставити год. Екз. Ко-
мітет. Досі год. Екз. Комітет був для себе і
„босом” і „кабром” т. в. вони для себе ждали
розраки і після тих розкирів робили. Також Екз.
Комітет зиджав би ся найбільше раз на 3 місяці,
коли би взагалі були такі важні справи до по-
ладження, вимагаючі візду Екз. Комітету. Звичай-
ній повседневно справи, як швицата померт-
ного, за каліцтва і т. в. переловажували би
председатель, секретар і касієр, тримаючи ся о-
стро статутів організації. За якебудь надужи-
ття параграфів контрольна комісія має потягнути
їх до відповідальности, подібно як се діє ся в
банках, де урядники на підставі уповаження ди-
ректорів (в нас трестісів) виплачують ці пож-
чання до певної висоти, коли жаданий дає пев-
ну поруку, (а в нас коли пропозити всі доку-
менти). Що до голов. Екз. Комітету або за трес-
тісів я предлагало побіч трех платних урядни-
ків також і асст. председателя і контролорів і
цензора або духовного отца — є ся причина,
що при рішеню справ організації повинно брати
участь як найбільше число осіб, котрі із діло-
вством організації мають бути як найліпше
ознакомлені, шоби в часі контролі знали, на що
звернути увагу.

11. Замість двох секретарів предлагало, що-
би був один, а до помочи йому додати двох по-
мічників. В часі засідань головний секретар бу-
де брати участь в нарадах, а звичайну роботу
будуть поладжувати помічники, як се практи-
кують по банках або в асекураційних товари-
ствах т. зв. касієри.

12. Назву „духовний отець” змінити на „дич-
зор”. Се імя відповідає його головним обовязкам,
т. в. наглядати, шоби в органі Р. Н. Союзу не
було статій ображаючих релігійні чувства членів.

13. Позаяк межі органом Р. Н. С. а прочими
українськими газетами чи організаціями прихо-
дить часто до диспут, котрі ослаблюють нас са-

мих, предлагало, шоби конвенція припоручила
гол. урядови навилати зносити з всіма органі-
заціями українськими і утворити спільну нараду,
котра в мирній обісці усунула би всікі різни-
ці, які відлякують лиш замешкані і розлізовані
а народі. Для нашого народа обіажає ся в стар-
рім краю історія хахал, отже не пристойно
нам в чужній дерті би Бог ала за що. Лучиє ся,
де ділим ся! — нехай буде такий наш кич, а
до порозумія знайде ся вже дорога і спосіб.

14. До тепер ми себе обіажаємо на слу-
чай каліцтва і смерті. Кождий працює серед ріж-
них небезпек і мудро робить, коли асекуре се-
бе, але верз прийде хвля, що неоди рад би,
щоб смерть його забрала, ані лиш його родина
отримала яку поміч. Мав на думці час страй-
ків, коли тижнями або місяцями треба бороти
ся з каліцтвтами, зароби не мож, бо страйк,
а йоти хочуть і діти і ціла родина. Отже пред-
кладало, шоби делегати узаконили заложити страй-
ковий фонд. Як кождий член Р. Н. С. дасть 2
центів місячно, то того не відкус зовсім, а з тих
2 центів в однім році буде поважна сума. В часі
страйку можна поругувати страйкуючих чле-
нів Р. Н. С. якось місячною допомогою, або
платити за них місячні влати до Р. Н. Союзу.

15. Р. Н. Союз має вже, Богу дякувати, кра-
сній гроші, котрі лежать в чужих банках і чужі
люди роблять на них інтереси. Отже чи не до-
бре було би узяти тих фондів і заложити слов
асекураційне товариство від огню. В старім
краю, коли закладали „Дністер”, то заложили
всього 100.000 корон, а нині те саме товариство
має мільоновий масток. В самій Пенсильванії с
досить своїх руських газетів і церков. Коли бу-
дуть добрі агенти і мудра господарка, то і чужі
будуть також асекуравати ся.

Вкінці прошу людей доброї волі ще раз пе-
речитати ці проекти і застановити ся над ними.

Photo by American Press Association.

Вкінці прошу людей доброї волі ще раз пе-
речитати ці проекти і застановити ся над ними.
Іван Голда, делегат 75. відділу.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІІ.

Читач „Свободи” з Філадельфії. Читасте ся,
чому ми не поділимо в клерикальній газет-
кою „Американо”. Отже відповім. Вам, що
вважаємо низше свої честі відповідати на її
ліцуні і дигниачу базираним в останних числах.
На таке смієтє нема жадної відповіді, лиш по-
срда. Відпові в „Амеріці” инути смаркати і
неписьменні „редактори”, котрі не вміють по-
людськи заложити до купи одного речєня, то ні-
хто сеї „Газетки” навіть до рук не бере. Виро-
чїм, мусите самі признати, що нема жадного сен-
су поділизувати а такою „Газеткою”, котрої ні-
хто не читає. Шкода часу і атаку.

Ньюорські Русини Леми з гори міста. Ми пи-
смо Вам, що Ви жадних „спростовань” не писали
до парєславного „Свєта”, бо знаємо і цілком
Вашу народну сьвідомість і ми певні, що ви для
народних зрадників маєте лиш погорду. Без-
перечно, що таке нібито „спростовань”, що бу-
дїмто ньюорські Леми відносили ся до Гецева
прихильно, ми написати хіба самий Гецев, але
він не є Лема, він Поділашчїн. Тому то він під
тим спростованєм не подав жадного імени зві-
нашїца. По кацієрськи.

Москвофіл з Нью Бритейн, Юни. Читасте ся
нас, чи діїсно Гецев збирє гроші для себе, чи
для увільнення 4-ох російських агентів зі Львова.
Ми вже писали, що ані Гецев ані ті 4 агенти Ваших
грошей не потребують, бо вони мають більше ніж
Ви, але коли Ви хочете йому сплати свої тяжко
запроцьовані гроші, то хіба би вже Гецев був
крайнім дурнем, аби їх не брав. Бодай придасть
ся йому заплаченє поліції, аби його ратуваза
перед гнїлїми ліцїями. Як Вас кишеня свербить,
то давайте. Що Гецев бере собі гроші, то не ми
перші написали, але Ваш господи Луцїк. Кажете,
що не читасте „Свєта”, бо його не розумієте і
нічого там не бачите окрім єврословий для па-
ря і бувшого єпископа Ілатова, а Луцїкови
„Правди” не читасте, бо ви по тисячу разів

НІМЕЦЬКИЙ ЦАР РОЗ- МОВЛЯЄ ПРО ВІЙНУ.

Тут представлений німецький імператор (на-
ліво), як розмовляє про
воєнні плани з двома сво-
їми довіреними контрадмі-
ралами. Контрадмірал фон
Тірпіц стоїть по середині,
а контрадмірал фон Голь-
цворт — на право.
Кажуть, що цар Віль-
гельм є дуже зліпшим мі-
літаристом і що воєнну
штуку знає не гірше без-
смертного Наполеона. Са-
ме тепер зближаєтє ся
хвиля, у якій сей новий
Наполеон буде мати змо-
гу показати сьвітлови, чи
заслуге він справді на
імє найбільшого війско-
вого генія Франції. По-
сто літ тому назад трєс
майже цілим сьвітом і
диптував свою волю цілій
Європі.

Чи є п'яні свині?
(Правдиво).

Гедзіло: Алеж ви, господине Цу-
ник, чи Пудик, п'яні як свині?
Цуник: А ви де виділи п'яну сви-
ню?
Гедзіло: Аво перед собою!
Цуник: Та бо вам від той смер-
тохи цілком тую дурну лєнету пере-
вернуло! Таж перед вами нема нікого,
тілько зеркало висить!...
Гедзіло: Ну, а в зеркалі?

Месть жінни.
— Скажи мені, Бні, чи ти що дя-
кариш сама обід?
— Та де там, Мері! Тільки тоді, як
мене мій чоловік розкиває!

За чесність.
Слуга, прїгаючи в кімнаті пана,
знайшов єрїону монету і віддає па-
нові:
— Возьми собі в нагороду за твою
чесність, — каже пан.

Незадовго потім пропав золотий
перестіг. Пан шукав і не міг знайти і
сидів слугу.
— Я знайшов, прошу пана, але взяв
собі в нагороду за мою чесність.

Добре обчислив.
— Як я дам тобі 5 центів, а потім
10, то кілька будеш мати всїх?
— Двадцять.
— Таж 5 а 10, не є 20.
— Так, але я маю своїх 5 центів!

Ще не довго!
— Чи не бачили ви де мого чоло-
віка? Чотирі години вже його шукаю
і не можу знайти!
— Я вже десять літ шукаю свого чо-
ловіка і не можу знайти!...

Не треба.
— Чекай, драбе! Я тобі покажу,
як дерти ворани!
— Не треба, тату! я вмію сам!

Що його гризло.
Приятель: Ти відїслав назад ук-
радені чоботи? Що? Гризло тебе су-
мління?
— Ні, — чоботи.

Підчас натихзачії.
Кати хит: Що треба зробити, шоби
одержати відпущенє гріхів?
Ученик: Треба насамперед агри-
штити.

Вп. Груцян, друнаровний складач, зволить
зголосити ся сєчас до друнарії „Свободи”. —
Адм. „Свободи”.

Повідомляєтє всіх тих інтересованих, котрі
зголосили ся в справі посади банкового уряд-
ника, що се місце є вже обєдженє. — У. О. Вє.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕ-
СТАВЛЕННЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ
Постать великий склад перелюдяних народних русько-
українських і литовського роду добрих костюмів як також по-
трібні прибори до костюмування осіб, як перуки, волос-
ся, борода, очі, шапки і т. в. Річчї ті заповняють во-
друзе нивільних цїнах в шефрських околицях узбєльє
і жарити задоволює аматорів відповідно до осіб гарячих та
холодних. При заповненю треба прислати спис осіб і потріб-
них річий. Замовляти треба прислати що шавишє і дати
перед представленою на адресу:
Mrs. E. UNORCHAK, 86 Sussex St., Jersey City, N. J.

ГУМОР І САТИРА.
Ідеаліст.
Найграсніший твір на світї, то жін-
ка, — коли має гроші.

Photo by American Press Association.

**ДВА ВОЮЮЧІ ТЕПЕР З
СОБОЮ ВОЛОДАРИ.**
На сїм образуні є пред-
ставлені німецький цар
Вільгельм (на самім фрон-
ті з лівого боку) і росій-
ський цар Николай (з
правого боку) — оба зі
своїми особистими штаба-
ми (дружинами). Сей фо-
тографію знято перед кіль-
кома місяцями назад і та-
ді нікому ще і в гадцї не
було, що в танім розмір-
но коротнім часі оба во-
лодарі пїйдуть на себе
війнову, яка наповнить ці-
лій сьвіт безземним о-
страхом і грозою. Та на
свєті нема нічого вічно-
го і маскована приязнь о-
бох відфотографованих тут
монархів мусїла остаточ-
но дійти до свого кінця.
Хоч сей сумний вінець
заповідав оя вже від дав-
на і хоч деякі люди дуже
нетерпеливо на него чека-
ли, то все таки сгрішно
подумати про те жниво, я-
ке тепер збирати буде не-
насїтний війсовий молох.

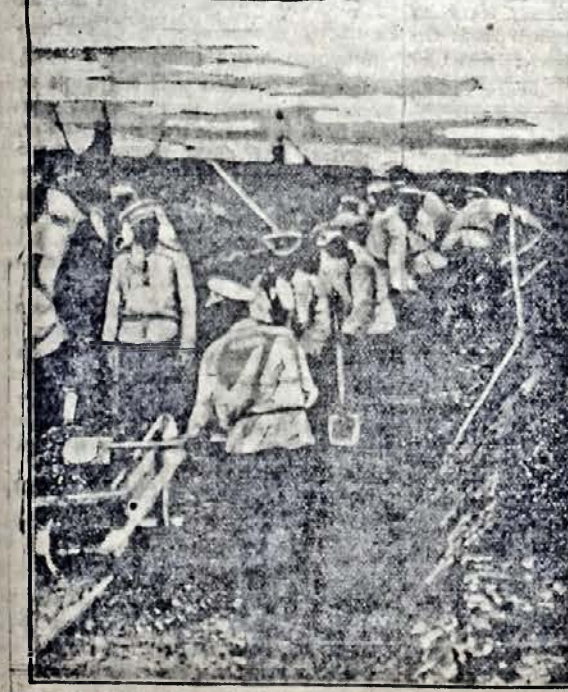

Photo by American Press Association.

РОСІЙСЬКІ САДАТИ ПРИ КОПАНІЮ ШАНЦІВ.

До воєнної штуки на-
лежить між иншим копа-
ти земляні шанці. Коли дві
ворожі армії стануть про-
ти себе і лагодять ся
звести з собою рішачу
биту, кожда з тих армій
старєть ся нимнебудь
способом захистити своїх
воєняк перед нулями не-
приятеля. Природним за-
хистом являють ся торі
ліси, гори, горби і ріж-
нородні будинки, а коли
таких нема, особні війско-
ві відділи копають у до-
гіднім місци відповідні
шанці, у яких криють ся
жовніри-піхотинці і пра-
жять відти огнем свого
ворога, не наражаючи се-
бе на велику небезпєку.
На нашій образуні пред-
ставлений власне відділ
російських солдатів, які
копають воєнні шанці,
щоби у них могла scho-
рнити ся підчас битви во-
ююча російська піхота.